

Enskild motion

Motion till riksdagen: 2014/15:507

av Helén Pettersson i Umeå (S)

Rovdjursersättning för rennäringen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över ersättningssystemet för samerna för rovdjursskador.

Motivering

Ersättningen till samebyarna för rovdjursskador på rennäringen har inte alls hängt med i samma takt som de svenska rovdjursstammarna ökat i antal. Därför har bland annat Sametinget länge krävt att regeringen höjer anslaget för rovdjursersättningssystemet. Björn orsakar renägare stora kapitalförluster, visar forskningen. De senaste tio åren har renskötarna i framför allt skogssamebyarna märkt att de förlorar fler och fler kalvar samtidigt som björnstammen har ökat markant. Björn dödar fler renkalvar än man tidigare trott. Det visar en fyra år lång studie som gjorts på uppdrag av regeringen och som presenteras den 4 december. Genom studien finns nu för första gången kunskap om storleken på skadorna som björnens jakt på renkalv orsakar för renägarna.

Det är i huvudsak björn, örn men också lo, järv och i några fall varg som dödar och dödat det stora flertalet av renarna. Det blir kostsamt för de drabbade renägarna och slår hårt mot både rennäring och slakteri- och förädlingsbranschen.

Det finns ett årligt anslag för rovdjursersättningen, som baseras på förekomst av rovdjur och antalet rovdjursföryngringar. Men eftersom det är ett tak på anslaget räcker inte pengarna till för de föryngringar som finns. Anslaget för björn har inte höjts sedan mitten av 1990-talet.

På lång sikt är det ingen lösning att bara höja ersättningsnivån, då måste rovdjursstammarna kraftigt reduceras genom jakt och skydds jakt; man kan inte släppa rovdjursstammarna fritt.

Samernas Riksförbund har länge slagit larm till regeringen om att rovdjursersättningssystemet, på grund av utvecklingen av rovdjursstammen, för närvarande inte är fullt finansierat. Sverige har i modern tid aldrig haft så stora rovdjursstammar som i dag. Det innebär också nya utmaningar att utforma en politik som möjliggör en god förvaltning av stora rovdjur, som tillgodoser en bra balans mellan målet att uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus för stammarna och samtidigt ta hänsyn till de människor som lever och verkar i rovdjurstäta områden.

Viltskadecenter vid SLU har i samarbete med Skandinaviska björnprojektet, Udtja skogssameby och Gällivare skogssameby genomfört en studie om hur många renar som björn i området dödar. I de två samebyar där studien har genomförts står björnpredation för en betydande del av dödligheten för renkalvar under våren. Resultaten av den fyraåriga studien kan direkt användas för att bedöma den potentiella effekten av tre förekommande förebyggande åtgärder: individriktad jakt, områdesriktad jakt och kalvning i hägn.

Rapporten, som släpptes den 4 december 2012, är resultat av ett regeringsuppdrag för arbetet med att förebygga rovdjursangrepp på ren. Det har tidigare inte funnits någon kunskap om hur omfattande björnars angrepp på ren är.

Resultatet av studien visar att björnpredationen på ren är mycket större än man tidigare trott. Den ersättning som idag utgår för björnskador på ren står inte i proportion till de faktiska skadornas omfattning i de två studerade samebyarna, säger Jens Karlsson, forskare vid Viltskadecenter, SLU. Samebyarna börjar nå en smärtgräns. Med rovdjursförluster på 40–50 procent renkalvar per år börjar det vara omöjligt att ha en lönsam näringsverksamhet, enligt forskning som bedrivits av SLU tillsammans med de berörda samebyarna.

Studien går kort ut på att renar har radiosändare runt halsen och att björnarna är märkta med gps-sändare. Därmed kan forskarna ha simultankontroll över hur djuren rör sig. I samebyarna Västra Kikkejaur och Malå sameby kunde man vid årets renkalvmärkning se att det var oroväckande många gallvajor, vajor utan kalvar, och eftersom björnstammen har ökat radikalt de tio senaste åren jämfört med andra predatorer på ren, bedömer samebyarna och SLU att björnen är en betydligt större predator på renkalv än vad som tidigare varit känt.

De nya forskningsresultaten borde föranleda en översyn av ersättningssystemet för samerna på grund av rovdjursskador. Vi anser att det är viktigt att värna den lagstadgade rovdjursskadeersättningen till rennäringen. Vi menar att rovdjurspolitiken i stort är beroende av att det ersättningssystem som finns fungerar tillfredsställande. Det gör det inte idag. Kritiken är hård, och i många fall är det den enskilde företagaren i glesbygd

som får stå för de förluster som en centralt beslutad rovdjurspolitik medför om inte ersättningssystemen fungerar.

Det behövs nu en översyn av regelverket för ersättning för rovdjursskador och för förebyggande åtgärder även utanför renskötseområdet. Till exempel bör översynen undersöka om det inte är rimligt att hjortar i hägn som i vissa avseenden behandlas som tamdjur, bör berättiga till ersättning för skador från rovdjur.

Det borde vara en grundinställning att samhällets ersättningar för viltskador och bidrag till förebyggande åtgärder ska ses som en nödvändig del i samhällets satsningar på att bevara natur- och kulturvårdande djurhållning.

Översynen bör också undersöka om det inte är rimligt att lämna viss ersättning för underhåll av viltstängsel. Också om ersättningsnivåer är relevanta bör undersökas.

Helén Pettersson i Umeå (S)